

Avgränsning söder om sten- sättningen L1984:7263 i Arnö

L1984:7263
Arnö 1:3
Nyköpings socken
Nyköpings kommun
Södermanlands län
Södermanland
Rasmus Ohlsson

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro
Telefon 019-609 04 10
www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översiktskarta över Sverige med
Södermanlands län markerat i rött.*

© 2025 Arkeologgruppen AB
Arkeologgruppen rapport 2025:18
Lst dnr 431-3006-2024

Författare	Rasmus Ohlsson
Kvalitetsgranskning	Sabina Larsson
Grafisk form	Sabina Larsson
Omslagsfoto	Undersökningsområdet från väster.
Foto	Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgängliga på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: R50223371_200001

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2025:18

ARKEOLOGISK FÖRUNDERÖKNING
I AVGRÄNSANDE SYFTE

Avgränsning söder om stensättningen L1984:7263 i Arnö

L1984:7263

Arnö 1:3

Nyköpings socken

Nyköpings kommun

Södermanlands län

Södermanland

Rasmus Ohlsson

Lst dnr 431-3006-2024

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattande inledning.....	5
Bakgrund och kulturmiljö.....	8
Syfte och målgrupper.....	9
Metod och genomförande.....	9
Resultat.....	11
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	13
Referenser	14
Tekniska och administrativa uppgifter	15
Bilagor	16
<i>Bilaga 1. Schakttabell</i>	<i>16</i>

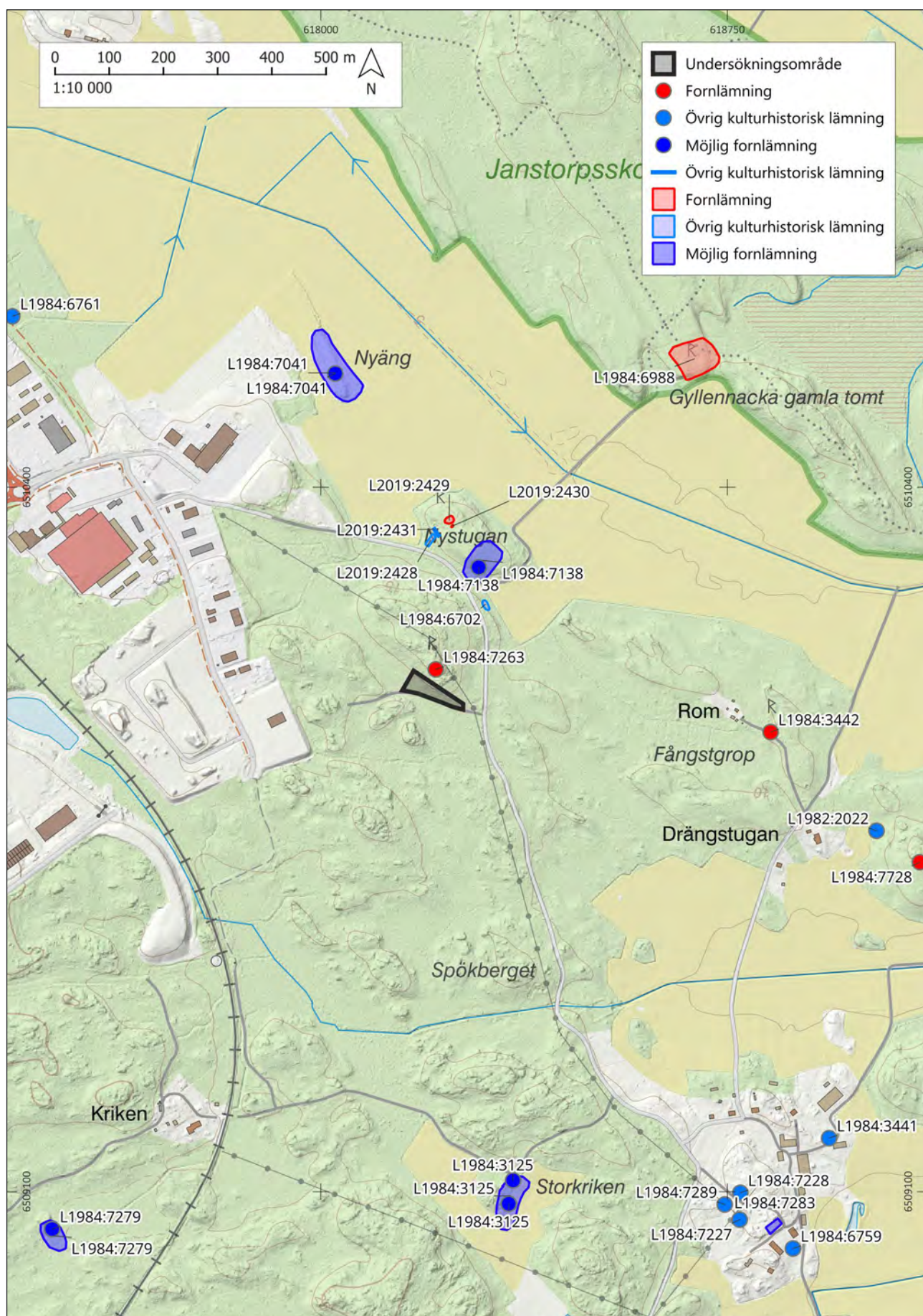
SAMMANFATTANDE INLEDNING

Inför detaljplanering inom fastigheten Arnö 1:3, söder om Nyköping, utförde Arkeologgruppen en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte av fornlämningen L1984:7263 (stensättning). Arbetsområdet ligger inom fornlämningsområdet till stensättningen och undersökningen syftade till att avgränsa fornlämningen åt söder. Sex schakt grävdes inom området och ingenting av arkeologiskt intresse framkom. Området är till stora delar urschaktat och dikat i modern tid. Länsstyrelsen i Södermanlands län var beslutande i ärendet och Nyköpings kommun var kostnadsansvariga.

Figur 1, föregående sida. Översiktskarta med undersökningsområdet markerat med svart cirkel. Skala 1:50 000 med infälld karta i skala 1:1 000 000.

Figur 2. Karta över Arnö och området runt det aktuella undersökningsområdet. Skala 1:20 000.

Figur 3. Fornlämningsmiljön runt det aktuella undersökningsområdet, som är markerat med svart. Skala 1:10 000.

Figur 4. Stensättningen L1984:7263. Foto från sydväst.

BAKGRUND OCH KULTURMILJÖ

Undersökningsområdet ligger i den sydöstra delen av tätorten Arnö, i den södra delen av Nyköpings stad. Arnö har under 1900-talet vuxit fram intill säteriet med samma namn. Ortnamnet är känt från år 1366 (Wahlberg 2016:26). Undersökningsområdet utgör ett nyligen röjt skogsområde som ligger högre i landskapet än den omkringliggande åkermarken. Lämningarna i området är framför allt belägna på de skogbeksäddade höjderna och knutna till den moderna bebyggelsen längs med vägarna. Lämningarna består främst av lägenhetsbebyggelser och husgrunder samt enstaka smideslämning och gruvområde från historisk tid. Från förhistorisk tid finns ett antal stensättningar på höjderna i landskapet (Kulturmiljöregistret, KMR).

Fornlämningen L1984:7263 (se figur 4), som avgränsades inom ramen för uppdraget, består av rester av en rund stensättning som varit 4–5 meter i diameter och 0,2–0,3 meter hög. Den har fyllning av 0,2–0,5 meter stora stenar som är utspridd och omplockad. Lämningen ligger på krönkanten av en bergsrygg i skogsmark (KMR). Undersökningsområdet utgör en södervänd sluttning beväxt med tall och ormbunkar. I området finns också rikligt med stubbar och mindre stenar. Sluttningen ligger direkt söder om bergsryggen som stensättningen L1984:7263 ligger på. Området verkar vara markberett sedan tidigare. I den östra delen av undersökningsområdet fanns en stor, maskingrävd grop och andra delar av området är urschaktade. I den södra delen av undersökningsområdet var ett djupt dike grävt i ett blötområde. Centralt i området fanns en uppstickande berghäll.

SYFTE OCH MÅLGRUPPER

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att avgränsa fornlämningen L1984:7263 inom planområdet och utröna ifall det förekommer ytterligare fornlämningar inom det av Länsstyrelsen föreslagna förundersökningsområdet. Förundersökningen utgör underlag till Länsstyrelsen för bedömning om hur stort fornlämningsområde/skyddsområde som behövs till fornlämning L1984:7263.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Söder om bergsryggen som stensättningen L1984:7263 ligger på grävdes sex sökschakt med utgångspunkt så nära stensättningen som var möjligt att gräva inom undersökningsområdet. Sökschakten grävdes med längd av 1,5–9 meter, bredd av 1,3–2,6 meter och till djup av 0,1–0,3 meter. Samtliga schakt grävdes ned till steril undergrund. Inga schakt grävdes i den sydligaste delen av undersökningsområdet där det har grävts djupa diken i modern tid. Schakten beskrevs, fotograferades och mättes in med RTK-GPS. Inmätningarna bearbetades sedan i programmen Intrasis 3 och QGIS 3.34.14.

Figur 5. Schaktplan över undersökningsområdet med terrängkuggning som visar den klippiga terrängen i den norra delen av undersökningsområdet. Skala 1:1 000.

RESULTAT

Sex sökschakt grävdes utifrån klippan på vilkenstensättningen L1984:7263 ligger och grävdes söderut. Schakten grävdes i de mer plana ytorna inom undersökningsområdet, där marken inte var urschaktad sedan tidigare. Schakt S100 grävdes endast till längd av 1,5 meter, då det upptäcktes att ytan söder därom var markberedd. Resterande schakt grävdes till längd av 5–9 meter. De grävdes med bredd av en skopa (1,3 meter), med undantag för schakt S104 som grävdes med dubbel skopbredd. I samtliga schakt framkom 0,1–0,3 meter av omrörd skogstorp innehållandes rikligt med stenar över undergrund av stenig morän.

Området söder omstensättningen L1984:7263 är till stora delar urschaktat och omrört under modern tid. Inga ytterligare gravar eller andra lämningar som kan kopplas tillstensättningen påträffades inom undersökningsområdet.

Figur 6. Schakt S104. Foto från norr.

Figur 7. Del av det dikade blötområdet i den södra delen av undersökningsområdet. Foto från öster.

Figur 8. Markberedd yta inom undersökningsområdet. Foto från nordöst.

UTVÄRDERING AV RESULTATEN I FÖRHÅLLANDE TILL UNDERSÖKNINGSPLANEN

Den arkeologiska förundersökningen i avgränsande syfte utfördes i enlighet med den upprättade undersökningsplanen och kostnadsberäkningen utan avvikelser. Arkeologgruppen anser undersökningens syfte vara uppfyllt.

REFERENSER

Kulturmiljöregistret, KMR. Fornsök. Riksantikvarieämbetet. <https://app.raa.se/open/fornsok/> [2025-03-21].

Wahlberg, M. (red.) 2016. *Svenskt ortnamnslexikon*. Andra reviderade upplagan
Uppsala: Institutet för språk och folkminnen.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Län	Södermanland
Kommun	Nyköping
Landskap	Södermanland
Socken	Nyköping
Fastighet	Arnö 1:3
Lämningsnummer	L1984:7263
Lämningsstyp	Stensättning
Datering	–
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2024-09-10
Länsstyrelsens diarienummer	431-3006-2024
Ärendenummer i Fornreg	202401436
Arkeologgruppens projektnummer	P24059
Projektleddning	Rasmus Ohlsson
Personal	Sabina Larsson, Rasmus Ohlsson
Undersökningstid	2024-10-14
Undersökt yta	60 m ²
Inmätningsteknik	RTK GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99TM
Höjdsystem	RH 2000
Arkiv	Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen.
Digitalt arkiv	Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen.
Fynd	Inga fynd gjordes.

BILAGOR

Bilaga 1. Schakttabell

Schaktnr	Storlek/m	Djup/m	Beskrivning	Anläggning
100	1,5x1,3	0,2	0,2 m omrörd skogstörv över 0,2–0,5 m stora moränstenar. Området söder om schaktet urgrävt och markberett.	
104	5x2,6	0,3	Omrörd skogstörv upp till 0,25 innehållandes rikligt med små moränstenar över undergrund av brunorange sandig morän. Urgrävt norr om schaktet.	
108	8x1,3	0,2	0,15 m omrörd skogstörv innehållandes rikligt med småsten över undergrund av brunorange sandig morän. Området söder om är urgrävt.	
116	9x1,3	0,2	0,15 m omrörd skogstörv innehållandes rikligt med småsten. I norra halvan av schaktet undergrund av brun stenig morän. I söder ljusbrun sandig morän.	
120	9x1,3	0,2	Omrörd skogstörv innehållandes rikligt med småsten över undergrund av sandig beige morän. Vatten trängde upp i schaktbotten.	
124	8x1,3	0,1–0,3	Grävdes i stenig backe. I norr och centralt i schaktet låg stora stenblock. I resterande delar av schaktet framkom omrörd skogstörv innehållandes rikligt med småsten över undergrund av brunorange sandig morän.	

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2025:18

